

Til lovforslag nr. L 157, Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 31. marts 2004

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af udlændingeloven

(Ændring af reglerne om meddelelse af opholdstilladelse på grundlag af beskæftigelse som følge af EU-udvidelsen den 1. maj 2004 m.v.)

[af integrationsministeren (Bertel Haardér)]

1. Ændringsforslag

Enhedslistens medlem af udvalget har stillet 5 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. februar 2004 og var til 1. behandling den 24. februar 2004. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Arbejdsmarkedsudvalget. Udvalget anmoder om, at lovforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling efter 2. behandling.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Sammenhæng med andre lov- og beslutningsforslag

Lovforslaget har været behandlet sammen med forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik og lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, (Hjælp til personer med visse former for opholdsret og opfølgning i sygedagpengesager i udlandet) (lovforslag nr. L 153). Lovforslaget skal desuden ses i sammenhæng med det allerede vedtagne forslag til lov om ændring af lov om børnepasningsorlov. (Tilmelding til børnepasningsorlov) (lovforslag nr. L 118), jf. lov nr. 135 af 2. marts 2004.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og integrationsministeren sendte den 9. januar 2004 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 167. Den 6. februar 2004 sendte integrationsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Restaurationsbranchens Forbund.

Beskæftigelsesministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Restaurationsbranchens Forbund mundtligt over for udvalget redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 14 spørgsmål til beskæftigelsesministeren til skriftlig besvarelse, hvoraf nr. 1-12 er besvaret. Det er aftalt, at spørgsmål nr. 13 og 14 besvares inden 3. behandling.

Politisk aftale

Regeringen, Socialdemokratiet, Socialistiske Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne indgik den 2. december 2003 en aftale om adgangen til det danske arbejdsmarked efter udvidelsen af EU pr. 1. maj 2004, jf. alm. del – bilag 117. Lovforslaget udgør sammen med lovforslag nr. L 118 (lov nr. 135 af 2. marts 2004) og lovforslag nr. L 153 udmøntningen af denne aftale.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 2-4 og imod ændringsforslag nr. 1 og 5.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget finder det uacceptabelt at give arbejdere fra Østeuropa ret til at rejse rundt i Danmark i 6 måneder for at søge arbejde uden nogen form for kontrol. Samtidig står det klart, at en østeuropæer, der har fået arbejdstilladelse, kan medbringe ægtefælle og børn under 21 år, og at disse familiedlemmer kan tage arbejde uden arbejdstilladelse. Det vil medføre et pres på brancher som landbrug, skovbrug, gartneri og restaurationsbranchen, hvor det kan være aktuelt at ansætte hele familien på sæsonarbejde. Ved ansættelsen af familien behøver arbejdsgiveren kun at opfylde minimumsbetingelser, og der vil derfor opstå konkurrenceforvriddning i forhold til de danske arbejdere.

Dette kunne være undgået ved at indføre en 7-års-overgangsordning, hvor virksomhederne ved at godtgøre, at de ikke kunne skaffe den manglende arbejdskraft i Danmark, kunne hente arbejdskraft i Østeuropa. Dermed ville man have kontrol med tilførelsen af arbejdskraft, og dermed kunne Danmark have undgået disse tiltag, som regeringen og S, SF, RV og KD er blevet enige om.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlem af udvalget stemmer imod lovforslaget, da det på ingen måde lever op til intentionerne om at sikre, at arbejdere fra de nye EU-lande i overgangsperioden fra den 1. maj

2004 kan arbejde på det danske arbejdsmarked på almindelige overenskomstmæssige vilkår.

Lovforslaget er for det første hullet som en si, hvilket betyder, at arbejdsgivere vil have vide muligheder for at misbruge østeuropæisk arbejdskraft. For det andet vil nogle af bestemmelserne i loven direkte modarbejde, at østeuropæere integreres på arbejdsmarkedet på lige vilkår med deres danske kollegaer. Endelig udestår en række punkter, hvor de partier, der står bag lovforslaget, ikke har nogen svar.

Enhedslisten har stillet en række ændringsforslag, som vil rette op på de omtalte problemer, hvis de vedtages, og dermed betyde, at Enhedslisten vil kunne støtte forslaget.

Enhedslisten underkender ikke det faktum, at kampen for ordentlige løn- og arbejdsforhold er en opgave for fagbevægelsen. Det vil det fortsat være, uanset om dette lovforslag vedtages eller ej. Lovgivningen på dette område burde have til formål at styrke fagbevægelsens muligheder i forbindelse med østudvidelsen af EU. Det er ikke tilfældet med lovforslaget i dets nuværende udformning. Samtidig skal forslaget også ses i sammenhæng med de angreb, som det borgerlige Danmark fremturer med mod eksklusivaftaler og fagbevægelsens konfliktret.

For Enhedslisten har to sammenhængende principper været afgørende i spørgsmålet om arbejderne fra de nye EU-landes adgang til det danske arbejdsmarked: for det første den internationale solidaritet, som betyder, at vi ikke kan støtte den nationalistiske lukning af grænserne, heller ikke i en overgangsperiode, for det andet den internationale solidaritet, som betyder, at alle skal sikres de samme ordentlige vilkår på arbejdsmarkedet uanset nationalitet.

Når Enhedslisten mener, at lovforslaget er hullet som en si, kan det opsummeres i følgende punkter:

- Pligten til information og høring af de faglige organisationer, som er dem, der har indgående kendskab til de normale overenskomstmæssige forhold, er mangelfuld. I mange tilfælde vil Udlændingestyrelsen uden at høre det regionale arbejdsmarkedsråd kunne udstede arbejds- og opholdstilladelse
- De arbejdsgivere, der søger om arbejds- og opholdstilladelse til et arbejdsforhold, vil ikke være forpligtet til at oplyse om de konkrete

- løn- og arbejdsforhold, men blot afgive en tro og love-erklæring på, at de overholdes.
- Hvis en østeuropæisk arbejder får job på en ikkeoverenskomstdækket virksomhed, hvor der i forvejen er ansatte, skal løn- og arbejdsforhold blot svare til de øvrige ansattes, uanset om de er på niveau med de normale overenskomstmæssige forhold i branchen eller ej.
 - Bestemmelsen om, at der skal være tale om fuldtidsarbejde, kan fraviges, hvis blot arbejdet giver mulighed for selvforsørgelse.
 - De såkaldte overenskomstmæssige forhold defineres ud fra en hvilken som helst overenskomst indgået mellem landsdækkende organisationer. Det på trods af, at der inden for nogle brancher findes almindeligt kendte overenskomster, som giver ringere løn- og arbejdsforhold end de normale for branchen, f.eks. overenskomster mellem Restaurationbranchens Arbejdsgiverforening og Kristelig Fagforening.

Men det største problem i lovforslaget er dog, at det på flere måder direkte modarbejder intentionerne om ordentlige løn- og arbejdsforhold og ligestilling af danske og østeuropæiske arbejdere. Det grundlæggende problem er, at opholdstilladelser til de arbejdere, som er omfattet af lovforslaget, kun er midlertidige og bortfalder, i det øjeblik en østarbejder mister det arbejde, der er baggrund for opholdstilladelsen.

Det betyder, at østarbejdere ikke har mulighed for at optjene dansk dagpenget, uanset hvor mange år de arbejder og betaler a-kasse-kontingent. Det gælder i hele overgangsperioden.

Det er udtryk for en urimelig forskelsbehandling, som også vil svække de østeuropæiske arbejders tilknytning til de faglige organisationer, hvor netop a-kasse-medlemskab tit er den direkte adgangsvej.

Samtidig efterlader denne bestemmelse den østeuropæiske arbejder i et kraftigt afhængighedsforhold over for arbejdsgiveren. Det kan medføre urimelige omkostninger at stå på sine faglige rettigheder, når truslen om en fyreseddel samtidig er en trussel om at miste sin opholdstilladelse. Dette understreges af, at det ikke har betydning for opholdstilladelsen, om en eventuel fyring er usaglig eller ej.

De midlertidige opholdstilladelser betyder også, at østeuropæiske arbejdere risikerer at kom-

me i klemme i forbindelse med konflikter mod ikkeoverenskomstdækkede virksomheder.

Endelig er det et ikke uvæsentligt problem, at en østeuropæisk arbejder, som efter en fyring står uden forsørgelsesgrundlag, vil være motiveret til at forsøge sig gennem illegalt arbejde i den 6-måneders-periode, hvor vedkommende har ret til at søge nyt arbejde her i landet.

Lovforslagets bestemmelser om midlertidige arbejdstilladelser vil alt i alt medvirke til at skabe et modsætningsforhold mellem de østeuropæiske arbejdere og de danske fagforeninger.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Simmut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (EL):

Til § 1

1) De under nr. 4 foreslåede § 9 a, stk. 5, nr. 2 og 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»2) hvis den pågældende uden for de i nr. 1 nævnte tilfælde har indgået aftale eller fået tilbud om ordinær fuldtidsansættelse hos en herværende arbejdsgiver på løn- og ansættelsesvilkår, som svarer til, hvad der i den pågældende del af landet er sædvanligt for det pågældende arbejdsområde.«

[Krav om, at løn- og ansættelsesvilkår svarer til, hvad der er sædvanligt på det gældende arbejdsområde]

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (DF):

2) I den under nr. 4 foreslåede § 9 a indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:

»Stk. 6. Ved fuldtidsansættelse forstås i de i stk. 5, nr. 1, nævnte tilfælde en ugentlig arbejdstid svarende til, hvad der ifølge overenskomsten anses som fuldtidsansættelse. I andre tilfælde anses en ugentlig arbejdstid på 37 timer som fuldtidsansættelse. Ved fuldtidsansættelse for-

stås i de i stk. 5, nr. 2, nævnte tilfælde en ugentlig arbejdstid på 37 timer.«

Stk. 6-11 bliver herefter stk. 7-12.

[Præcisering af definitionen af fuldtidsansættelse]

3) I de under nr. 4 foreslåede § 9 a, stk. 8 og 9, der bliver stk. 9 og 10, ændres »nr. 3« til: »nr. 2«.

[Konsekvensændring af nr. 1]

4) Det under nr. 4 foreslåede § 9 a, stk. 10, der bliver stk. 11, affattes således:

»Stk. 11. Udlændingestyrelsen indhenter hos det regionale arbejdsmarkedsråd en udtalelse om, hvorvidt de i stk. 5 og 9 angivne betingelser efter det regionale arbejdsmarkedsråds opfattelse er opfyldt. Udtalelsen kan indhentes i elektronisk form. Det regionale arbejdsmarkedsråd afgiver endvidere efter anmodning fra Udlændingestyrelsen en udtalelse om, hvorvidt de i stk. 1 eller 2 angivne betingelser efter det regionale arbejdsmarkedsråds opfattelse er opfyldt. Udtalelsen kan indhentes i elektronisk form.«

[Udlændingestyrelsen skal høre det regionale arbejdsmarkedsråd]

Af et mindretal (EL):

5) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 19 indsættes som stk. 8:

»Stk. 8. En opholdstilladelse meddelt i medfør af § 9 a, stk. 5, kan ikke inddrages, såfremt udlændingen fortsat har det arbejde, der har begrundet opholdstilladelsen. Det samme gælder, såfremt udlændingen er afskediget og afskedigelsen ved fagretlig behandling er fundet usaglig.«

[Opholdstilladelse kan ikke inddrages, hvis afskedigelsen ved fagretlig behandling er fundet usaglig]

Bemærkninger

Til nr. 1 og 3

Det foreslås, at tildeling af opholdstilladelse ved arbejde hos en ikkeoverenskomstdækket arbejdsgiver kun skal kunne gives, hvis løn- og ansættelsesvilkår svarer til, hvad der i den pågældende del af landet er sædvanligt på det pågældende arbejdsområde, uanset om der er eller ikke er ansatte hos arbejdsgiveren i forvejen.

Til nr. 2

Med ændringen foreslås det præciseret, at der kun kan gives opholdstilladelse til fuldtidsansættelse, hvilket vil sige 37 timer om ugen eller det timeantal, som defineres som fuldtidsansættelse inden for det pågældende overenskomstområde.

Til nr. 4

Med ændringen foreslås det, at Udlændingestyrelsen skal høre det regionale arbejdsmarkedsråd, inden der udstedes opholdstilladelse.

Til nr. 5

Det foreslås præciseret, at en opholdstilladelse fortsat skal være gældende for en person, der er afskediget, såfremt afskedigelsen fagretligt er fundet usaglig.

Der er ikke ved ændringsforslaget taget højde for eventuelle konsekvensændringer i andre love end udlændingeloven.

Charlotte Antonsen (V) Eva Kjer Hansen (V) Freddy Dam (V) Jens Vibjerg (V) fmd.

Bent Bøgsted (DF) Kristian Thulesen Dahl (DF) Lars Barfoed (KF) Charlotte Dyremose (KF)

Mogens Nørgård Pedersen (KD) Anne-Marie Meldgaard (S) Bjarne Laustsen (S) nfmd.

Jan Petersen (S) Lone Møller (S) Ole Vagn Christensen (S) Ole Sohn (SF)

Anders Samuelson (RV) Line Barfoed (EL)

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristendemokraterne (KD)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende L 157

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar, fra integrationsministeren
2	Supplerende høringssvar og notat, fra integrationsministeren
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Spm. 1, om det kan sikres, at familiemedlemmer til østeuropæere med opholdstilladelse kun kan få arbejde på overenskomstmæssige eller sædvanlige vilkår for branchen, til beskæftigelsesministeren Spm. 2, om en østeuropæer kan nedsætte sig som selvstændig i Danmark efter EU-udvidelsen og ansætte sine familiemedlemmer uden nogen kontrol med løn og arbejdsforhold, til beskæftigelsesministeren Spm. 3 om, hvilke muligheder fagforeningerne har for at føre kontrol med arbejdsforholdene for familiemedlemmer til østeuropæere med opholdstilladelse, til beskæftigelsesministeren
5	Spm. 4 om muligheden for at lave en ordning, som sikrer ordnede løn- og arbejdsforhold for borgere fra de nye EU-lande, til beskæftigelsesministeren Spm. 5 om muligheden for at gøre arbejds- og opholdstilladelse for en østarbejder betinget af, at personen har arbejde på overenskomstmæssige vilkår, til beskæftigelsesministeren Spm. 6 om, at en borger fra de nye EU-lande, der har opnået opholdstilladelse, men efterfølgende har mistet sit arbejde, måske vil have illegalt arbejde i den efterfølgende 6-månedersperiode, til beskæftigelsesministeren Spm. 7, om der kan opnås opholdstilladelse på baggrund af et job med mindre end 37 timers ugentlig beskæftigelse, til beskæftigelsesministeren Spm. 8, om det er muligt at opnå opholdstilladelse på en overenskomstdækket virksomhed, hvis overenskomsten ikke er udtryk for det almindelige brancheniveau, til beskæftigelsesministeren Spm. 9 om, hvordan en østeuropæer, der arbejder under gul overenskomst, vil være stillet med hensyn til opholdstilladelse, hvis en faglig organisation erklærer konflikt, til beskæftigelsesministeren Spm. 10 om, hvilken sikring en østarbejder har mod usaglig afskedigelse, hvis vedkommende ikke er overenskomstdækket, til beskæftigelsesministeren
6	Henvendelse af 5/3-04 fra Restaurationsbranchens Forbund
7	Spm. 11 om kommentar til henvendelse fra Restaurationsbranchens Forbund, til beskæftigelsesministeren
8	Spm. 12 om teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, til beskæftigelsesministeren
9	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
10	Svar på spm. 1, om det kan sikres, at familiemedlemmer til østeuropæere med opholdstilladelse kun kan få arbejde på overenskomstmæssige eller sædvanlige vilkår for branchen, fra beskæftigelsesministeren

Bilag til bet. o. lovf. vedr. udlændingeloven

Bilagsnr.	Titel
	Svar på spm. 2, om en østeuropæer kan nedsætte sig som selvstændig i Danmark efter EU-udvidelsen og ansætte sine familiemedlemmer uden nogen kontrol med løn og arbejdsforhold, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 3 om, hvilke muligheder fagforeningerne har for at føre kontrol med arbejdsforholdene for familiemedlemmer til østeuropæere med opholdstilladelse, fra beskæftigelsesministeren
11	Svar på spm. 4 om muligheden for at lave en ordning, som sikrer ordnede løn- og arbejdsforhold for borgere fra de nye EU-lande, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 5 om muligheden for at gøre arbejds- og opholdstilladelse for en østarbejder betinget af, at personen har arbejde på overenskomstmæssige vilkår, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 6 om, at en borger fra de nye EU-lande, der har opnået opholdstilladelse, men efterfølgende har mistet sit arbejde, måske vil have illegalt arbejde i den efterfølgende 6-måneders-periode, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 7, om der kan opnås opholdstilladelse på baggrund af et job med mindre end 37 timers ugentlig beskæftigelse, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 8, om det er muligt at opnå opholdstilladelse på en overenskomstdækket virksomhed, hvis overenskomsten ikke er udtryk for det almindelige brancheniveau, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 9 om, hvordan en østeuropæer, der arbejder under gul overenskomst, vil være stillet med hensyn til opholdstilladelse, hvis en faglig organisation erklærer konflikt, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 10 om, hvilken sikring en østarbejder har mod usaglig afskedigelse, hvis vedkommende ikke er overenskomstdækket, fra beskæftigelsesministeren
12	Svar på spm. 11 om kommentar til henvendelse fra Restaurationsbranchens Forbund, fra beskæftigelsesministeren
13	Svar på spm. 12 om teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, fra beskæftigelsesministeren
14	Spm. 13 om, hvad der sker pr. 1/5-04 for de arbejdsgivere og arbejdstagere, som er omfattet af lovforslaget, og som på nuværende tidspunkt har de nødvendige opholds- og arbejdstilladelse, til beskæftigelsesministeren
	Spm. 14 om, hvad der sker, når et hold arbejdstagere fra de 8 lande, som er nævnt i lovforslaget, har indgået en overenskomst, og en af dem returnerer til hjemlandet og skal erstattes, til beskæftigelsesministeren
15	1. udkast til betænkning
16	2. udkast til betænkning